

Peruspalveluministeri Susanna Huovinen

**Suomen koulu- ja opiskeluterveydenyhdistys Skooppi ry 50 -vuotisjuhlaseminaari,
Valtiovallan tervehdys pe 11.10.2013 klo 9.00-9.30 *Hanasaari**

Arvoisat juhlaseminaarin osallistujat

Hienoa olla mukana tässä juhlahetkessä ja nähdä näin 130 ammattilaisen joukko koolla. Miksi minä en kelpaa muille?

Suomen sosiaali- ja terveystalitiikan strategiassa lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi on ollut painopistealueena koko 2000-luvun. Toimenpidelinjauksissa on korostettu nimenomaan ehkäisevän toiminnan ensisijaisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriö on myös omassa toiminnassaan arvioinut ja kehittänyt normeja ja rakenteita, joilla ennaltaehkäisyä on vahvistettu ja vakiinnutettu.

Viimeisimmässä ministeriömme strategiassamme, jossa katsomme vuoteen 2020 saakka, näkemys on entisestään vahvistunut. Tavoitteena on, että terveyden edistäminen ja ehkäisevä työ ymmärretään investointina, myös muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon sisällä. Painopistettä on edelleen siirrettävä sairauden hoidosta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Näin parannetaan opiskelijoiden elämänlaatua ja tuetaan **opiskelukykyä**.

Koulut ja oppilaitokset ovat lasten ja nuorten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta merkittäviä ympäristöjä. Mutta ne ovat ennen kaikkea yhteisöjä. Terveyden edistämistyön lisäksi niissä tehdään tärkeää **yhteisöterveyden edistämistyötä**. Tässä yhteydessä haluan kiittää yhdistyksen puheenjohtaja Kristiina Kunttua hänen merkittävästä työstään juuri yhteisöterveyden edistämisessä, ja sen näkyväksi tekemisessä. Avainasemassa ovat olleet myös opiskelijajärjestöt.

Hyvät kuulijat

Juhlaseminaarinne teemana on nuorten mielenterveys. Aiheen valinta ei liene satumaa, sillä mielenterveyden häiriöt ovat lasten ja nuorten merkittävin terveysongelma. Mielenterveys- ja päihdehäiriöt aiheuttavat pääosan (60-70 %) nuorten, ja nuorten aikuisten terveyshaitoista. Lastenkin terveyshaitoista osuus on jopa puolet. Toisin kuin somaattisissa sairauksissa, mielenterveyden häiriöiden aiheuttama työkyvyttömyys kohdistuu yhä useammin nuoriin ikäluokkiin. Hoitamattomista mielenterveyden häiriöistä johtuva nuorten aikuisten työkyvyttömyys uhkaa muodostua pitkäaikaiseksi ja kalliiksi yhteiskunnalliseksi tragediaksi.

Huolestuttavaa on se, että suuri osa nuoruusiän mielenterveyden häiriöistä kärsivistä ei saa tarvitsemaansa hoitoa. Mielenterveyspalvelujen käyttöä koskeneissa tutkimuksissa on todettu, että apua on saanut vain 20–40 % sitä tarvitsevista nuorista. Tytöt hakevat palveluista apua poikia useammin, ja aikaisemmassa vaiheessa.

Hallitus on vaikeista taloudellisista ajoista huolimatta sitoutunut vankasti edistämään kaikkien nuorten pääsemistä osallisiksi yhteiskuntaan. Yksi tärkeä askel otetaan, kun pääsyä ammatilliseen kuntoutukseen helpotetaan vuoden 2014 alussa. Jatkossa ammatillista kuntoutusta voidaan antaa myös niille nuorille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä työelämästä ennen kuin ovat sinne päässeetkään. Kuntoutus voi olla esimerkiksi työ- tai koulutuskokeilua tai muuta nuoren elämäntilanteeseen räätälöityä toimintaa.

Vuoden 2014 budjettiesityksessään hallitus esittää muitakin lisäpanostuksia nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. Esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämiseen panostetaan ensi vuonna 8,45 miljoonaa euroa. Parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä olevassa uudessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa onkin tarkoitus siirtää toiminnan painopistettä vahvasti ennaltaehkäisevään suuntaan, ja varmistaa oppilaille ja opiskelijoille varhainen matalan kynnyksen tuki. Laadukas oppilashuolto on merkittävässä roolissa syrjäytymisen ehkäisyssä.

Hyvät kuulijat

SOTE uudistus

- palvelujen turvaaminen
- terveyserojen kaventaminen
- integraation parantuminen
- ennaltaehkäisyyn korostaminen

Nyt on meneillään erilaisia selvityksiä asetettujen jaostojen toimesta, kuten sosi-aali- ja terveydenhuollon erityisvastuualueista, Ervan roolista ja tehtävistä, tutki-mus- ja kehittämistoiminnasta, Metropolialueesta, perustuslaillisista kysymyksistä, vastuukunta-käsitteestä, hankinnoista ja kilpailutuksesta sekä ohjauksesta ja val-vonnasta. Kuten huomaatte, paljon on asioita pohdittavana syksyn aikana. Sa-manaikaisesti valmistellaan uudistuksen toimeenpanoa.

Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin neuvottelukunta tarkastelee parhail-laan sote-uudistusta lasten, nuorten ja perheiden palvelujen järjestämisen näkö-kulmasta. Tarkastelussa painotetaan mm peruspalvelujen vahvistamista ja palve-lujen integraatiota.

Aikataulu syksyn osalta on se, että lausuntoja väliraporttiin on pyydetty **tähän päivään, 11.10. mennessä**. Kuntien esitykset selvitysalueista saadaan marras-kuussa. Valmisteluryhmän loppuraportti on tarkoitus lähteä lausunnoille HE muo-dossa joulukuussa 2013. Hallituksen esitys menee eduskuntaan keväällä 2014 ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Hyvät ystävät

50 vuotta koulu- nuoriso- ja opiskeluterveyden eteen tehtyä työtä on kunnioitettava saavutus.

Näiden palvelujen kautta tavoitetaan käytännössä kaikki lapset ja nuoret. Se on merkittävä vaikuttamisen paikka lapsen ja nuoren terveyden ja hyvinvoinnin tukemiselle. Historiassa on ollut ylä- ja ala-mäkiä. Nyt onneksi näyttää siltä, että pitkään jatkunut alamäki palvelujen resursoinnilla tarkasteltuna on taitettu ja alamme pikkuhiljaa nousta notkosta.

Silti eiliset järkyttävät tapahtumat Oulussa kertovat tietysti siitä, että vaikka monien tutkimusten mukaan suurin osa nuoristamme voi yhä paremmin, haastetta ei työstä puutu.

Te sen sijaan olette tehneet koko ajan hyvää työtä lasten ja nuorten parissa, siitä **suuri kiitos** teille! Toivon, että jaksatte jatkaa yhtä sitoutuneina ja motivoituneina eteenpäinkin. Terveysterveysten palveluissa ammattilaiset; heidän osaamisensa ja heidän taitonsa kohdata asiakas (tässä tapauksessa nuori) ovat tärkeitä.

Lopuksi esitän lämpimät onnittelut 50 -vuotiaalle yhdistyksellenne ja teille kaikille siinä toimiville!

Toivotan antoisaa seminaaripäivää ja iloista vuosijuhlaa!